

Rečeš si: dovolite da zarjovem,
kot na obisku v ZOO
ali kot Liska preprosto: MU-U
če vam je ljubše vas kot bik zabodem.

Smešno,
kako umirajo oblaki.

Greš v svet,
prideš spet
nikogar več ne poznaš
vsak pedenj kože na bobnu sveta razdaš,
in zaloputneš z vrati
nato izgrebeš iz prsi Ptico daljav
in rečeš s čisto nizkim C:

DAJ, ZAKOLJI JO, MATI.

RDEČI OKTOBER

Vita Varl

Osmi dan mučilnice, ki ji pravijo tudi okrevališče. Osmi dan, odkar so me modri zdravniki nasilno ločili od mesta, znancev in po njihovem mnenju tudi od občutka, da sem zakrivila nekaj strašnega, nepopravljivega. Res sem se preselila iz umirjenega pozno poletnega mesta sem gor, med smreke, trate in skalovje, toda prav vse sem prinesla s seboj. Nič ni ostalo tam doli, morala sem vzeti nase kot svinčeno težko prtljago, kot konj svoje sedlo in jezdeca. In zdaj že ves teden razstavljam pred seboj mučne spomine, urejam jih in jim poskušam zagladiti ostre robove, ki še zmeraj neusmiljeno režejo vame.

Kraj, kjer zdaj živim, je nepopačena idila. Oktober, zlat in rdeč, z mirnim otožnim soncem in jutranjimi meglicami, ki se dvignejo iz dolin in počasi porazgubijo. Vsa ta barvna paleta mi vedno znova vrača misli nazaj k tistim čisto drugačnim barvam divjega zaliva in k njima, ki ju ne bom več videla, a ne bosta nikoli umrla v meni. Oktober slika hudobne stare podobe na stene moje notranjosti, v nočeh me stresa mraz, slišim zavijanje volkov, ki jih tod ni, in verujem, da se bom zjutraj prebudila v snežnem metežu. Toda ne, vsak dan prinese sončni žarek,

prinese olajšanje in nov vzdih, zamirajoč na utrujenih ustnicah: Ali res ne bo nikoli konca?

Prav je, da sem se začela polagoma zavedati resnične teže vsega, kar se je bilo zgodilo pred dvema mesecema. Vem, da nikakor ne morem zapustiti tega sveta, da sem hote ali nehote vrasla vanj in bom torej živela. Vem, da mi ne morejo pomagati izjokane oči in strašni nočni prividi, vem, da bom morala živeti z njimi. Bojim se, groza me je, tako malo let imam pravzaprav za seboj in tako brez števila jih bo še sledilo. Tu sem, obremenjena s svojo krivdo. To je za zdaj vse. Tudi znorela ne bom. Od tod se moram vrniti sposobna za to, kar še pride. Zato sem tukaj. Dan za dnem posedam po klopeh okrog hiše, gledam in bolno občutim vso lepoto, ki je okrog mene in zdi se mi krivično, da sem, da diham, gledam. Toda sprejeti moram drugo kazen — ostati, vzdržati, čeprav ne vidim v tem nobenega smisla. Koliko sem si obetala od svojih moči, ko sem poskušala razvozlati strašni voz in kako nemočna sem ostala pred dejstvom, da sem vse skazila. Osivela sem, toda vse je ostalo enako, isto — strašno in ukleto vame in v ta oktober, zlat in rdeč...

* * *

Z velikimi upi sem se pripravljala na dopust. Izbrala sem otok, majhno ribiško naselje, stisnjeno med borovci. V vasi je bil en sam igračkasto majhen hotel, in še ta skoraj prazen. To sem si želela. Vzela sem s seboj pisalni stroj, v veri, da bom morda lahko vsaj enkrat napisala sončno in vedro zgodbo. Pa čeprav ne! Sonce, morje in mir si bom vzela.

Prvi dan sem si pri kosilu bežno ogledala druge goste hotela. Peščica ljudi, ki so kot jaz iskali resničnega počitka. Najbrže tudi čudaki, ki gotovo ne bodo želeli družbe. Zdelo se mi je, da bom v tem zatišju lahko ostala nezapažena, da razen suhega pozdrava ne bom z nikomer spregovorila. Delo mi bo šlo lepo od rok, sem mislila, in vrnila se bom z lično napisano zgodbo, ki sem si jo že zamislila.

V zalivu je bilo nekaj metrov peščene obale, malo dalje stran so se pričenjale ploske skale. Te sem izbrala zase v prepričanju, da bom najbolj v miru pisala in da ne bom s tem nikogar motila. Toda nisem bila dolgo sama. Po dveh dneh smo dobili nova gosta, fanta in dekle, ki sem ju nekega dopoldneva našla na »svojih skalah«. Pomaknila sem se malo dalje, ju zvedavo ošinila nekajkrat z očmi in začela delati. Nisem se več zanimala za njuno navzočnost, potem pa sem ujela dekletovo pripombo v mehki francoščini: »Dobro, da je prišla ta ženska sem, se boš vsaj človeško obnašal.« Morda je bil ta stavek kriv nenadnega

živega zanimanja za mlada človeka. Napravila sem križ čez svojo zabavno zgodnico, zaslutila sem, da bom verjetno tu našla novo, sočnejšo snov.

Stavek, ki sem ga prestregla, se mi je zdel kot vzdih. Dekle je bilo silno mlado, skoraj še otrok; fant komaj malce starejši. Mislila sem, da sta zaročena, toda stavek se ni ujemal s to domnevo.

V naslednjih dneh sem ju opazovala izpod čela in hvalila naključje, da sem se naučila dovolj francosko. Govorila sta čudno zapleteno, ničesar nisem mogla zvedeti. Bila sta lepa, zlasti fant. Deklica je imela nasmeh podoben krinki, le od časa do časa se ji je okrog ust zarisala pristna topla poteza. Kaj more boleti tako mlado bitje, sem pomislila, a dalje takrat nisem prišla.

Noči so bile viharne. Dvignila se je burja in metala nakodrano vodo prav do vrat hotela. Spati skoraj ni bilo mogoče. Zato sem ponoči pogosto odhajala na obalo, celo v vodo sem si upala. Neke take noči sem srečala gori na skalah nad našim zalivom dekle. Stala je prav na robu in njena postava v belih kopalkah se je jasno zrcalila na temnem ozadju skal. Sprožila sem nekaj kamnov, da sem jo opozorila nase. Pogledala je k meni in ni odšla. Stala je tam v vetru, kot bi jo bilo morje izvrglo s svojega dna. Nikoli kasneje mi ni povedala, zakaj je počakala, da sem priplezala do nje. Le to je rekla, da si je želela človeške družbe, da je želela govoriti s kom.

»Ne morete spati v tem vremenu?« sem se ojunčila.

»Ne morem spati, tudi kadar ni burje,« je zmignila z rameni in me pogledala. Sploh se ni začudila, da govorim njen jezik, kot da je to samo po sebi jasno.

»Ste bolni?«

»Ne, le utrujena.«

»Naporna služba?«

»Niti ne. Vse skupaj, življenje...«

Gledala me je, pa ji v noči nisem videla oči. Čutila sem, da jo nekaj muči, da je osamljena, čeprav ni sama. Zaslutila sem čisti utrip nekega meni tujega življenja, neko stisko, ki bi je morda niti ne bila sposobna razumeti.

»Hodite večkrat ponoči sem?« — Morala sem pač kaj reči.

»Pogosto. Videla sem vas že, pa sem se pritajila. Tam doli sem bila.« Pokazala je k morju v dno zaliva.

»Se greva kopat? Potem morda pride spanec. Voda je zdaj težka in utrudljiva.«

»Ne, ne kopat. Rada bi kaj popila.«

»Ob tej uri?«

»To je najboljša ura. Ura samote, prepaha in strahu. Proti temu pomaga samo pijača, močna in potešljiva.«

»Remarque,« sem pomislila. »Česa se bojite?« sem tvegala vprašanje.

»Vsega, njega...«

»Koga?«

»Brata.« Zganila je z glavo v smeri hotela.

»Čemu se ga bojite?« — Njen brat je torej. Kaj je storila, da se ga mora bati? Kakšen mladostni greh? Morda pa je preprosto surov in gospodovalen. Ne, ni videti takšen. Še preveč je pozoren.

»Pustiva to!« Odločno je odmahnila z roko. »Greva pit?«

»Kam neki? Zdaj ne dobiva ničesar.«

»Dobiva, brez skrbi. Imam privatno zalogo.«

Brez pojasnjevanja se je začela spuščati navzdol k morju. Oprezno sem ji sledila in prisluškovala v nemirni vrtinec zraka in vode. Vse je hrumelo in žvižgalo. Noč je bila siva in morje črno z belimi pasicami valov. Tesnoba me je stisnila za grlo, prva zla slutnja je kot netopir vzdrtela in takoj omahnila nazaj v podzavest. Tipala sem za njo, dokler se ni ustavila. V razpoki je stalo pod ploščatim kamnom nekaj steklenic. Eno je potegnila ven in mi jo ponudila:

»Vaša slivovka. Dobra je.«

Vzela sem steklenico in jo nejeverno držala v rokah. Njena stiska mora biti skoraj že nevzdržna, da se je tako pripravila na vse. Iz luknje je privlekla še cigarete. Sedli sva na ploščato skalo. »No, pijte vendar. Komaj čakam požirka.«

Izpila sem in ji dala steklenico. Ni se obotavljala, krepko je zalila tisto neznano »nekaj«, česar nisem poznala.

»Mi Francozi smo zaprti glede družinskih zadev. Toda meni se je vse uprlo. Noč in tale pijača naj mi zdaj pomagata. In vi, če boste hoteli.« Premolknila je in nato dodala:

»Če me boste hoteli poslušati. Moram povedati, sicer bom znorela. Mi dovolite?«

»Če mislite, da vam lahko kakor koli dam kapljo tolažbe, govorite. Upam, da vas bom razumela.«

»Ne vem. Toda moram... Brezupno je!«

Še enkrat sem pogumno nagnila z mislijo, da naj pač pride, kar ima priti.

»Moj brat...« Glas se ji je utrgal. Tako ne prideva nikamor, sem pomislila. Zdaj moram potegniti na dan vse z enim prijemom.

»Kaj je z vašim bratom? Tako veder in prijeten fant je videti. In zelo rad vas ima. Je to samo videz?«

»Ne, ne. Res me ima rad. Še preveč. Ravno to je...«

»Če ste se namenili govoriti, pripovedujte. Prvič in poslednjič smo se srečali. Poznam krize. Poznam tudi zaupanje v neznanca. Govorite brez strahu.«

Prikimala je utrujeno. Zgodba, grozljiva in obupna, je zaživela pred menoj...

* * *

»Jean-Pierre, moj brat, se je rodil med vojno, med bombnim napadom v nekem zaklonišču. Ni bilo ne zdravnika ne babice. Materi so pomagale sosede. V začetku je bil šibak in bolehen. Nekajkrat bi bil skoraj umrl. Oče je padel nekaj mesecev pred mojim rojstvom. Mati je ostala sama z nama. Ni se vnovič poročila. Poiskala si je delo in trdo smo živeli. Jean-Pierre in jaz sva bila prepuščena sama sebi. Gospodinjala sva, kuhala, pospravljala, prala. V šoli nisva kdo ve kako dobro uspevala, saj sva čas, ki je bil namenjen učenju, porabila za svoje zabave. Nihče naju ni nadzoroval, saj razumete.

Jean-Pierre kasneje ni bil več tako slaboten, toda še vedno se je obnašal kot bolnik. Iz šole je prihajal brez zamude, pomagal mi je pri gospodinjstvu, preostali čas pa sva prebijala med knjigami. Spominjam se večerov, ko mi je bral pravljice. Tudi risal je zelo lepo. Mnogo skic iz tistih časov sem spravila. Vedno mi bodo drag spomin na edini čas, ki je zaslužil ime mladost...«

»Počakaj malo, ne premikaj se, točno tako bi te rad ohranil!« je včasih zaklical in morala sem mu ugoditi. Ko je končal, je bil ves prerojen od veselja in je tiščal v mater:

»Poglej, kako je lepa! Poglej vendar! Ali je nisem odlično zadel? Zlata moja sestrice!«

Ko bi mogla ohraniti tiste sladke, brezskrbne dni! Toda časa ni mogoče ustaviti. Odraščala sem. S plahimi očmi sem se začela ozirati po fantih. S prijateljicami sem hodila na sprehode in se začela vedno bolj zavedati svoje ženskosti.

Jean-Pierre se je ob tem spremenil. Postal je mrk, nepriljuden in ni prenesel, da sem odhajala z doma brez njega. Mama je bila vesela njegove skrbi zame, ker se je zavedala odgovornosti do naju, ki sva bila brez očeta. Dajala mu je potuho. Takrat sva se pogosto sprla in potem je sedel v kakem kotu in gledal divje, znašal se je nad obema. Ni imel prijateljev in jih ni niti iskal. Dom in jaz sva mu bila vse. Imela sem ga rada in silno me je bolelo, da je tako samovoljen. Včasih pa sva se vseeno še ujela v nekdanji slogi in takrat je nastala nova slika.

Nekega večera me je v zadregi prosil, naj mu poziram za akt. Pristala sem brez pomisleka. Saj vendar mora tudi kaj takega narisati, če naj kdaj postane resničen umetnik.

Jean-Pierre ni še nikoli videl gole ženske. O tem sem se prepričala kaj kmalu. Začel je risati in se trudil, da me ni prepogosto pogledal. Roke so mu drhtele, bil je nenaravno zmeden. Trma ga je silila, da ni odnehal. Potem je predlagal, da bi nekaj popila. Že prej sem ga zalotila, da po malem pije, vendar ni bil nikoli pijan in nisem pripisovala temu počettju nobenega pomena.

»Pa dajva,« sem se ojunačila. Verjela sem, da bo manj zmeden, če bo kaj popil in bova v kratkem pogovoru prebrodila mučno zadrego. Od nekod je pričaral steklenico in kozarca. Sedla sem k njemu, gola in brez predsodkov. Pijača me je hitro omamila. On je gledal vame z zmešanim pogledom, jaz pa sem se muzala. »Le kaj se mi posmehuješ! Kot bi imela že dolgoletne izkušnje!« je usekal nenadoma.

»Tako hudo pa spet ni,« sem rekla še vedno v šali. »Več kot ti pa jih imam brez dvoma!« Pri tem sem pomislila na fanta, ki me je nekaj mesecev gledal in me na nekem izletu vzel brez velikih besed. Nisem se mu mogla upreti, čeprav ga nisem imela rada. Mislila sem, da je prav, če se bratu glede tega zaupam, želela sem s tem zmanjšati njegovo zadrego. Kako sem se prevarila! Divje je zapičil pogled vame:

»Kaj si rekla? Ti — ti si bila — že s kakšnim moškim?«

»Da.«

V nastalem molku si je zakopal obraz v dlani in zajokal. Hlupal je dolgo in neutolažljivo, jaz pa sem sedela in razmišljala, kaj je neki narobe, da ga je tako prizadelo.

»Jean-Pierre«, sem ga previdno ogovorila. »Prosim, razumi me. To se je moralo zgoditi. Saj sem normalna in odrasla. Tudi ti boš dobil dekle...«

»Nikoli, nikoli! Ne bom počel takih grdobij! Jaz pač nisem takšen!« je zarjul in morala sem mu pritisniti dlan na usta z rotečim »molči, mama...«

»Kako si mogla storiti kaj tako podlega?« je jecljal dalje.

»Ljubezen vendar ne more biti podla.«

»Ljubiš tistega fanta?«

»Ne.« Govorila sem resnico.

»Torej je podlo! Podlo in ostudno! Prevarila si me. In jaz te imam tako rad, tako neskončno...«

Menda sem tisti trenutek verjela, da ima prav, da je bilo moje razmerje grdo in umazano. Pobožala sem ga po sklonjeni glavi in se

nenadoma počutila strašno staro, mnogo starejšo od njega. Tiho sem mu prigovarjala:

»Jean-Pierre, ničesar ne morem več spremeniti. Minilo je. Poskusi me imeti rad tako, kakršna sem.«

Molčal je in gledal proč. Bala sem se ga, ko je sedel tako sovražen, vedela sem, da sem izgubila prijatelja in zaveznika. Tiho in kruto sem se obsojala za nepremišljenost, omrtvela sem od žalosti. In obsojala sem njega, ker se huduje name za to — za to malenkost!

Steklenica je stala pri mojih nogah. Takrat sem prvič napravila požirek iz stiske, iz notranje potrebe. Takoj mi jo je vzel in pil dolgo in željno. Potem se je vrgel name. Bila sem gola, kot sem mu pozirala, nisem se mogla braniti. Bes mu je podeseteril moči, zvil mi je roke na hrbtu, me poljubljal in grizel.

»Pusti me, si znorel?« sem sikala.

»Če te smejo drugi, te smem tudi jaz!! Tvoj brat sem. In moja boš, če gre k vragu vse skupaj!«

Besnel je, jokal in preklinjal obenem. Nisem se več branila. Bilo bi brez smisla. Nisem bila več nedotaknjena in ničesar mi torej ni mogel vzeti. V mržnji, ki se je porajala v meni, sem se tolažila s tem. Davil me je obup in obenem blazni nerazsodni strah.

Zapustil me je onemoglo do kraja in odšel brez besed v svojo sobo. Šele ko sem ostala sama, sem se zvila v silnem krču in nemočno izjokala novo, kruto spoznanje.

Zjutraj ni prišel k zajtrku. Mama je stopila k njemu in se vrnila zelo zaskrbljena:

»Vročino ima — tebe želi,« je izdabila in se obrnila stran.

Obotavljala sem se trenutek in se prisilila, da sem šla k njemu. Kako naj bi mami pojasnila, da ga nočem videti? Bilo mi je slabo, da sem se opotekala. Mati me je zaskrbljeno pospremila z očmi:

»Si tudi ti bolna? — Sinoči sta ostala predolgo pokonci.«

Odkimala sem odsotno in stopila v sobo. Stisnil me je krčevito za roko:

»Mi odpustiš?« je iztisnil iz sebe.

»Ne, nikoli!«

»Toda... saj te ljubim!«

»Norec, norec!« Iztrgala sem mu roko in se pognala iz sobe. Od mržnje se mi je zbledlo, morala sem bruhati.

Po nekaj dneh je okreval. S strahom sem čakala tisti dan. Bil je sovražen do vseh, tudi do mene. Toda postala sem njegova sužnja. Pred materjo je igral skrbnega in dobrega brata, ki je pazil na moja pota in moj ugled. V resnici pa...

Nikoli me ni prevaril z drugo žensko. Ostala sem kljub vsej mržnji edina. Napolnila sem mu življenje s tem, da sem izpraznila in pokopala svoje. Jaz sem ga nekajkrat prevarila. Toda v bistvu mu vendar pripadam. Nobeno razmišljanje ne more razrešiti položaja. Navadila sem se. Le od časa do časa me obide misel, da ga bom morala nekoč ubiti, če bom hotela rešiti sebe in končno tudi njega. Zdaj dela pri železnici. Kljub svojemu velikemu talentu ni šel študirat. Zaradi mene je uničil kariero, ki ji je bil namenjen. In uničil je mene — in sebe...«

* * *

Zdrznila sem se v krču. Kot bi bila sedela Dominique zraven mene, je njen glas čisto in jasno pripovedoval. Toda ni je več, nič več in okrog mene ni valov in burje in noči. Oktobrski dan se je iskril, vrhovi gora so sijali v soncu. Bili so blizu, da bi se jih mogla dotakniti s konci prstov. Toda nisem jih mogla zganiti. Vsa sem otrpnila in spet sem z blodnimi očmi strmela v prazno, dušilo me je in moja zavest je tipala nazaj, nazaj v črno viharo noč...

* * *

V odlomkih med sedanostjo in preteklostjo sem se včasih vendar sposobna spoprijeti z dejanskim ocenjevanjem položaja. Zavedam se, da bi to, kar se je bilo zgodilo, lahko povzročila katera koli ženska. Ali pa to zmanjšuje mojo krivdo? Če razmislim, kako sem po usodnem prvem razgovoru prevzela pobudo in hotela po vsej sili rešiti, kar se je dalo rešiti, si lahko priznam samo to, da položaja nisem mogla obvladati. Vse je bilo tako strašno zamotano, da nisem mogla predvideti nobene nadaljnje poteze. Skozi ves mesec sem se lovila po labirintu do groznega konca. Ne misliti, oh, ne se spominjati! To postaja nevzdržno! Za boga, ali mi bo kdo pomagal? Vtaknili so me v to mišnico in mi dali čas, kup tega prekletega časa, da si lahko vsak dan, vsako minuto vse znova obnavljam. Le kako naj pozabim, če nimam nobenega dela? Moram razčistiti in priti tako daleč, da bom spoznala, da nisem kriva. Da sem se po naključju zapletla v kolesca stroja, ki me je skoraj raztrgal. To so mi vseskozi dopovedovali in mi še vedno zatrjujejo. Ampak ne, saj sem vendar nosila glavo na ramenih in si celo domišljala, da lahko storim kaj dobrega, koristnega. Idiotsko samaritanstvo, ki je zaslepilo zdravi razum, da je odpovedal do kraja. Sicer pa, kaj se je pravzaprav zgodilo?

* * *

Z Dominique sva se v naslednjih dneh še nekajkrat pogovarjali ponoči. Včasih sem prišla na obalo, pa je ni bilo. Takrat sem pomislila s popolnoma živimi podobami na njuno sobo, na njuno ljubezen, ki se odigrava brez prič in skrita, čeprav vem vse. Vedno bolj se mi je dozdevalo, da me je usoda izbrala, naj razrešim ta vozal, hujši od gordijskega, ker ga ni mogoče presekati z nobenim mečem. Krut poseg bi pohabil oba — toda škoda ju je, enega kot drugega. Tako mlada sta še.

Neke noči sem v pogovoru omenila Dominique misel, da bi Jean-Pierre kdaj našel drugo dekle. Potem bi se razpletlo vse samo po sebi. Pritrdila mi je, vendar ni mnogo verjela v to možnost.

»Sploh pa, kje najti dekle? Če bi ničesar ne vedela, bi ji lahko storil kaj žalega, povedati pa ji ne bi bilo mogoče,« je pomišljala. Potem je pomolčala in me svetlo pogledala:

»Vi poskusite!«

»Jaz? Bojim se, da tega ne bi zmogla, zdaj ko vem, kaj vam je storil. Morda ga celo sovražim.«

»Ne recite mi, prosim vas! Samo vi mi lahko pomagate, nihče drug. Nikar ga ne sovražite. Poskusite najti v njem tudi kaj dobrega, mislite, da je bolan. Pomagajte, če morete.«

Ko sem jo gledala tako dotolčeno pred seboj, sem obljubila. Zaupala sem svoji izkušnosti in obvladanju položaja. Najti sem morala samo še možnost, da se seznanim z Jean-Pierreom. Našla sem jo kmalu, skoraj prekmalu.

Z izgovorom, da mi pušča blazina, sem ga še istega dne poklicala, naj mi jo pomaga spraviti iz vode. Ogovorila sem ga potem, ko je Dominique šla v sobo po kopalni plašč, kot sva se dogovorili. Nekaj besed, ki sva jih izmenjala, je bilo dovolj, da sem si začela sama ustvarjati mnenje o njem. Delal je vtis presenetljive uravnovešenosti (presenetljive zame, ki sem vse vedela), sicer pa je bil prav čeden, okretnega vedenja, ljubezniv. Skratka fant, kakršnega bi si želelo marsikatero dekle. Ko se je Dominique vrnila s plaščem, ji je takoj povedal, da govorim francosko, in po kratkem tilhem sporazumevanju sta me povabila v družbo. Začetek je bil, toda vedela sem, da še uvod ni bil. Najti je bilo treba tisoč možnosti za pameten in dovolj izzivalen pogovor, predvsem pa Jean-Pierre ni smel zaslutiti dogovora med Dominique in menoj. Takrat me še ni bilo strah, saj nisem mogla slutiti, kaj se bo zgodilo kasneje.

Prvi razgovor je bil kar zanimiv. Fant je govoril resnico. Premetenec se ni izdal, Dominique pa tudi ne. Pripovedovala sta mi o domu, o materi.

»Kako je vama lepo, ko sta dva,« sem rekla z narejenim obžalovanjem. »Vedno sem si želela brata.«

»Morda pa to ni takšen blagor,« je zmignila Dominique z rameni.

»Sem morda slab brat?« se je jezljivo vtaknil Jean-Pierre.

»Tega nisem rekla. Toda vi ste lahko sami, kadar želite. Nihče vas ne nadzoruje, sploh ste vezani le nase.«

»Da, in tega sem resnično vesela. Rada imam samoto in svoje poti. To se vidi, ali ne?«

»Nimate fanta?« se je oglasil Jean-Pierre.

»Prav to bi lahko jaz vas vprašala.«

»Najprej bi morali seveda vi odgovoriti.«

»Saj. Nimam ga. Dolge zveze postanejo dolgočasne in preidejo v navado, ki je smrt vsake ljubezni. Potem se je treba nujno raziti.«

»Po vašem se vsaka ljubezen torej nekoč konča — in to z dolgočasjem?«

»Tega še ne veste? Srečen človek!« Začela sem čutiti, da se tla ogrevajo, vendar mi je sam podajal nit, z občutkom popolne varnosti se je igral z besedami.

»Moja ljubezen se za zdaj res še ni nehala.«

»Koliko časa pa že traja?«

»Tri leta.«

»Je to mogoče? Saj ste še tako mladi.«

»Da. To je moja prva ljubezen.«

»In dekle vas še ni zapustilo? Pravi čudež v teh časih!«

»Čemu čudež? Pošten sem. Delam, ne gledam za drugimi ženskami...«

»Je niste nikdar prevarili?«

»Nikdar.«

Govoril je o Dominique. Mogel ji je vpričo kogarkoli povedati, koliko mu pomeni. Morala sem mu verjeti. Nekje v meni je zrasla misel, da se Dominique kot vsaka ženska greje v toploti njegovega občudovanja in da ji bo morda žal, če se bo kdaj spremenil in ji vrnil svobodo.

»Imate tudi vi tako srečo?« sem se obrnila k nji.

»Ne. Imela sem nekaj ljubimcev. Prevelika ljubezen utruja, v tem se strinjam z vami. Včasih izmuči do konca in izgori v nič.« Pogledala me je iskreno — tudi ona je govorila resnico.

»Le kje si spet to izvrtala?« se je vmešal Jean-Pierre.

»Vem iz izkušenj.«

»Ti in tvoje izkušnje! Važno se delaš!«

»Čeprav, imam jih pa le!«

»Nehajta že, saj imata vsak svoje izkušnje! Niti dva človeka nimata enakih, razen če ne živita skupaj.«

Rekla sem to s posebnim naglasom, ki ni trpel ugovora niti nadaljnega razpravljanja.

* * *

Začeli so se naši skupni dnevi. Že zjutraj sta me prihajala buditi, preselila sem se k njuni mizi, kopali smo se skupaj. Poletje je bilo na višku, nebo jasno in morje kot ogledalo. Gostov še vedno ni bilo mnogo. Kraj je bil samoten in romantičen, odkrivali smo vsak dan nove kotičke. Toda moje počutje ni ustrezalo vsemu temu. Dominique je pričakovala, da bom končno le nekaj ukrenila. Jean-Pierre ni slutil ničesar, jaz pa sem jadrjala med obema kot na trnovi preprogi. Zavedala sem se, da sem se navezala na oba enako, da bi ne mogla enemu ali drugemu prizadeti ničesar hudega. Dominique je izgubljala samostojnost, odkar mi je zaupala. Bilo je čutiti, da se je prej zanašala izključno na svoje moči, zdaj pa je delček tega preložila na moja ramena.

Neke noči je Dominique burno potrkala na moja vrata. Bila je bleda in zmedena.

»Se je kaj zgodilo? — Sedite.«

Prinesla sem konjak.

»Slabo mi je, rekla sem, da grem na zrak. Jean-Pierre se boji...«

»Česa?«

»Moje slabosti. Veste, zdi se mi...«

»Kar pogumno. Izgovorjene stvari dobijo povsem drugo podobo.«

»Morda bo... otrok...«

»Vedela sem.«

»Verjamem. Do tega je moralo priti. In zdaj je vendarle konec,« je dahnila.

»Kakšen konec? Zdaj imate priložnost, da se rešite.«

»Rešim?« Pogledala me je. Svet je stopil iz tirnice v teh bolnih očeh, zaplaval po svoje in pričakoval udarca. Odkimala je.

Ponudila sem ji kozarec in hitro razmišljala. Čedna možnost, da bi mu izmaknila tla izpod nog. Lahko bi ga prestrašila, mu zagrozila, karkoli. Toda takoj se mi je v misli zavrtala ost obžalovanja. Kako naj ga zdaj kaznuje še ona, ko je že sam po sebi tako brezmejno zaznamovan? In končno, kako naj ji pri tem pomagam prav jaz? S kakšno pravico naj glasujem zanjo in žrtvujem njega? Kako bi zmogla obratno? Toda enega bo treba žrtvovati, sicer bosta trpela oba in se ne bo nobeden rešil. Vendar je vsa igra v mojih rokah. Kje sem dobila tolikšno pravico, da se igram z njuno usodo? Pravico mi je dala Dominique, še več, nalo-

žila mi je to. Torej naj obrnem vse njej v prid? Naj jo pustim zdaj na cedilu? Preklela sem tisto noč in svoje zanimanje za ljudi. Toda zdaj sem morala ukrepati. In to prav hitro.

Dominique sem naročila, naj na vsak način zataji slabosti. Naj ga prepriča, da je vse v redu. Jaz pa bi se medtem potrudila, da bi ga nekako pridobila zase ali navdušila za katerokoli drugo žensko v bližini. Dominique bi potem še pred vrnitvijo domov poiskala zdravnika... To ni moglo biti drugače. Otrok — o, groza! Samo spačen bi mogel biti. In kako naj bi vse skupaj opravičili, kakšne laži za mater in javnost bi bile potrebne! Tega bi ta dva ne prenesla več. Po toliko letih mučenja nikakor ne.

* * *

Čoln je brnel in puščal za seboj široko penečo se brazdo. Molčala sva. Nisem vedela, kako naj začnem, toda začetni sem morala. Zdaj je šlo zares. Pomagal mi je sam:

»Vam ni prav, da sva šla sama? Slabo ste razpoloženi. Se me morda bojite?«

»Ne, ne. Pravzaprav niti pomislila nisem na to, da bi bili lahko nevarni.«

»Tega sem vesel.«

Nasmehnil se je dvoumno. Njegove oči so me samo oplazile, potem pa so zrle skozi mene milo in odsotno obenem. Nekje v srcu se je vžgala drobna iskrica nemira in takoj spet ugasnila.

»Kako naj bi pomislila na kaj takega pri vas, ki niste še nikoli prevarili svojega dekleta?«

Vedela sem, da moram vreči prvo karto. Pomislila sem na Dominique — kdo ve, kako ji je, o čem razmišlja zdaj, ko je sama. Morda spet pije in ji bo slabo. Morda pa je že otopela do kraja? Izzvati ga moram za vsako ceno!

Sedela sem na konici čolna in bingljala z nogami. Obrnila sem se preračunano. Sto vragov, vedno me je poniževalo, s kakršnimi koli sredstvi vzbujati pozornost moških. Tokrat pa bom storila vse. Za tega idiota tukaj in za Dominique.

Slekla sem majico. V kopalkah sem se iztegnila na sprednjem delu čolna. Bila sem bronasto temna, morda niti ne grda. Kdo drug bi zagrabil. Ta pa... Zanj bi morala biti predvsem zanimiva, če bi hotela kaj doseči. Mirno je gledal v vodo ali pa po morju. Na obali so se sive skale vzpenjale k nebu. Tja je gledal. Prijela sem:

»Imate radi planine?«

»Da, zelo. Zbujajo mi spoštovanje. Z Dominique hodiva pozimi smučat, poleti pa plezat. Za morje nisem preveč navdušen. Seveda, letos je to nekaj povsem drugega. Tu je tako mirno...«

»Hodita z Dominique vedno skupaj? Presenetljivo. Pri nas hodijo fantje z dekleti na dopust, ne pa s sestro!«

»Saj to je isto!«

»Kako isto? Odidete za mesec ali več in sploh ne pogrešate svoje punčke? In pri tem še zatrjujete, da je niste nikoli prevarili. Le kdo bi to verjel?«

»Saj ni potrebno...« Prav tiho je to pripomnil, kar s strahom.

Očitno sem mu načela živce.

»Imate kakšno sliko pri sebi? — Rada bi jo videla.«

»Sliko?« — Toliike prepadenosti še nisem videla. — »Ne, ne, slike nimam nobene. Ne maram slik! Saj vem, kakšna je, prav dobro vem...«

Glas se mu je pretrgal. Morala sem omiliti svoje bedasto spraševanje, pa vendar nadaljevati. To poskušanje mora privedi do konca, pa karkoli se zgodi! Biti moram čim bolj naivna in ženska. Preveč razumnosti bi ga spravilo v podrejen položaj, postal bi nezaupljiv.

»Ne zamerite mi, Jean-Pierre. Ženske smo že take, da nas zanimajo naše tekmičice. Verjamem pa, da tudi moški niste neobčutljivi za pohvale na račun svojih izvoljenk.«

Jean-Pierre je izpustil krmilo, ležala sem pred njim v narejeno vabljevem položaju, na tihem sem se studila sama sebi. Zastrmel se je vame.

Norec, norec, kaj bo storil; nekaj se bo zgodilo. Ko bi vsaj ne bila tako daleč od obale! Preplavati ne bi mogla, sem na hitro ocenila. Še ubije me lahko, če bom preveč vsiljiva.

Ni se zganil. S kalnim, slepim pogledom je strmel še vedno vame. Minute so tekle, čoln je brez krmarja zarisal lok po gladini. Ta fant je lep, sem ugotavljala. Škoda ga je. Posebej pa je škoda, da je bil doslej dovolj bister in se ni dal razkrinkati. Zločinec, nesrečnik, angel. Vse je v tebi, zanos prave ljubezni, volja, nadarjenost — in vse to obrnjeno k napačni luči. Greješ se pod svetilko in nisi nikoli spoznal radosti sonca. Saj zate je to sonce, a to sonce je umrlo samo v sebi, čeprav morda poraja novo življenje. Novega nesrečnika, zaznamovanega in vnaprej prekletega.

Morda so moje oči, trdno uprte v njegove, povedale to, česar niso usta. Sunkovito se je zganil in se spet zbral.

»Ne bi smeli toliko spraševati. Prelepi ste za neumne pogovore.«
Razsodno je spet prijel za krmilo.

»Lepa? — Ne trudite se, ne maram poklonov.« Trapasto govorim, sem se jezila sama nase. A ne smem vedeti ne preveč ne premalo. Nevarnost se je odvrnila za nekaj časa.

»Nikoli vam ne bom rekel ničesar, o čemer ne bom prepričan.«

»O tem ste torej prepričani?«

»Da. In še o nečem — vseč sem vam.«

Tako torej! Zdaj misli, da se bo igral on z menoj, da sem se opekla. Zaigrala sem dovolj pristno neumnico, da me je sploh opogumil. Poskušal bo izsiliti prednostni položaj. Delno mu bom dovolila. Vsaj nekaj volje bo moral pokazati. Prisilila ga bom. Kar naj gospodari, bo že videl, kaj bo prigospodaril! Če ga hočem ozdraviti, ga moram »spustiti bliže«, kot se temu reče. Mirno sem pretehtala položaj in ga prostodušno pogledala:

»Res je. Pa je to greh?«

Vznemiril se je:

»Nikakor. Toda ne zaljubite se vame. Ne bom je varal, ne in ne!«

»Prepričujete mene ali sebe? Sicer pa ni važno. Pri vsej nesmiselnosti mi veliko pomenite. Rada sem v vaši družbi, privlačite me. Toda ne razumite me napačno. Nikakor ne želim — in to si zapomnite — da bi varali dekle! Morda mi je vseč prav ta vaša redka zvestoba, vaš pristen odnos. Verujem, da bosta v zakonu srečna. Toda ostati morate taki, kot ste.«

Čutila sem rob prepada. Beseda »zakon« ga bo brez dvoma vrgla iz ravnotežja. Toda vse, kar storim, mora potrjevati nevednost in idealizem, ki ju igram. Tiho tekmujeva in misli, da nosi v sebi skrivnost. Zato se lahko igram kot mačka z mišjo in mu dopustim celo zmago. Saj bo njegova zmaga v bistvu poraz. Če bo premagal mene, bo izgubil Dominique. In s tem bo poražen, dotolčen in obenem rojen za življenje. Bedni Jean-Pierre, preveč izkušenj si zamudil. Tvoj imaginarni svet ima svoje zakonitosti, toda tega sveta ni — torej ne more imeti zakonov. Vse je le privid, bolne sanje in hudo bo, če ne boš vsaj pogumen, ko se boš predramil. »Presenečate me,« je izdaval.

»Čemu? Saj je vse kot na dlani. Med nama se ni in se tudi ne bo nič zgodilo. Nobenega razloga za samooboževanje ne bova imela. In ne ozirajte se na to moje priznanje, ker nimam nobenega načrta z vami. Pomirjena sem z vsem.«

Kakšen ušiv teater, sem si govorila potihoma. Druga stran medalje je bila temna in globoko izbrazdana. Igram, a ne samo zase, temveč predvsem zanj in zanjo. Ali je tako dvostransko ravnanje lahko kaznovano, čeprav je dobronamerno?

»Se razumeva? Je vse v redu?« sem povzela.

Pogledala sem mu z nasmehom v obraz in mu tovariško položila dlan na laket. Pogledal me je navzgor od krmila in me previdno objel čez pas:

»Čudovito razumna si! Srečen sem, da sem te spoznal; sicer pa — morda niti nisem tako strašno zvest?« se je hudomušno nasmehnil. Tokrat je bil prvič podoben drugim fantom svojih let.

Je dobro ali ne? Smem toliko tvegati? Tiho sem stala ob njem in nobena kretnja ni izdala dvoma, ki me je mučil. Mu naj pustim samo slutnjo, da je nekje drugačno življenje? Naj se umaknem in prepustim nadaljevanje njemu? Potem sem se spomnila Dominique, njenega sivega, spačenega obraza. Ne, ne bom odnehala! Moški, ki je spoznal žensko, želi spoznati naslednjo. Samo svoje želje se mora dobro zavedati. Potem bo našel pot naprej, proč od Dominique. Naj torej bo, meni je prav!

Dvignila sem mu glavo in se privila k njemu. Uročiti bi ga morala, da bi prenesel poljub. Gledala sem mu v oči in mislila na njegovo mladost in nesrečo. Ubogi mali. Bila bi ga sposobna imeti silno rada, samo da bi mu pomagala.

Z dlanjo sem mu prešla obraz in jo pustila na očeh. Poljubila sem ga bežno, komaj da sem se mu dotaknila ustnic. Bila sem na preži, poljubljala sem ga in mu še vedno pokrivala oči z dlanjo. Ni se umaknil, a tudi odzval se ni. Potem sem vztrepetala po vsem telesu od silne ihte, ki ga je nenadoma prevzela, čutila sem, da zdaj razume. Zmagala sem, zmagala, mi je pelo srce. Prav meni je to uspelo. Toda njegovega pogleda ne bi prenesla. Gotovo so se mu oči nerazsodno vžgale, kot so se vžgala divja, strastna usta. Pod dlanjo sem začutila vlago. Saj joče! Mirno sem počakala nekaj minut. Čutila sem drget vsega močnega telesa, trganje njegovega bistva ob tem, kar je spoznal. Odpor, ki mu je toliko let vladal, je bil zlomljen. Njegova prva ženska sem. Prva izmed dosegljivih žensk okrog njega. Počasi je snel mojo dlan z oči in me pogledal. Odrešilni nasmeh mu je zaigral na ustih. Gledal me je, vpijal menda vsako črtico mojega obraza. Vedela sem, da mu tega ne smem vzeti. Čemu tudi? Zdaj me prvič vidi. In morda zadnjič — sem si rekla preudarno. Zmajeval je z glavo, me držal za roke, se nasmihal. Bil je podoben otroku, ki je dobil nekaj, česar ni niti v sanjah pričakoval. Radosten fantiček, ki mu je ljubljena mati izpolnila davno željo. Stresla sem ga za ramena:

»Si zdaj hud name?«

»Ne, ne...« Zopet me je hotel objeti, pa sem ga previdno odrinila:

»Jean-Pierre, pamet v roke! Sicer boš moral tisto o varanju prekljucati. In jaz tisto, da se te ne bojim.«

»Zdaj se me boš bala? Pojdi no!«

Objestno je skočil na noge, me stisnil k sebi in ves je sijal in me obsipal z nežnostmi. Otrok, mali moj, samo pot sem ti pokazala. Hoditi boš moral sam, sem pomislila utrujeno in ga zaupljivo poprosila, da bi se vrnila. Ni ugovarjal. Stroj je zabrnal, vmes pa je Jean-Pierre pel pesem o zaljubljeni ptici.

* * *

Noč je na krilih zamišljene vešče priletela čez morje. Veter je zadremal med borovci. Zdaj je moral priti razplet te edinstvene zgodbe, to sem čutila.

Nisem vedela, ali me bo Jean-Pierre iskal ali ne. Skoraj verjela sem, da se ne bo zadovoljil s tem, kar je odkril. Moral je dobiti kakšen močnejši dokaz, da je nekaj ali nekoga dosegel in premagal. Privila sem nočno lučko in se namestila v kot kavča. Sedla sem spet k pijači, čeprav v splošnem vse preveč pijem. Ni šlo drugače. Morda je odmrll ves moj nekdanji dar za razmišljanje; zanesljivo se vrača šele po nekaj kozarčkah. Žalostno. Toda potem imam spet nekdanji pogum in smisel za vse. Verjetno je to že prvi znak staranja. Vseeno, to potrebujem.

Živo sem prisluškovala korakom pod okni in po hodnikih. Počasi so odmirali zadnji sledovi dneva. Luči v pristanu so metale svetle proge po vodni gladini. Dolgo ne bodo ugasnile. Tudi če v sobi ni bilo luči, je bilo vsiljivo svetlo in morsko valovanje se je svetlikalo na stropu. Morje bo gledalo najino ljubezen...

Rahlo me je zmrazilo. Sem že takoj v začetku vedela, da se bom spustila v to? Le malo sem razmišljala, čemu. Ga imam rada? Mu hočem samo pomagati? Ali delam vse to, ker sem obljubila Dominique? In končno se morda le samoljubno zabavam? Vprašanja so se v logičnem zaporedju zvrstila in nisem si odgovorila. »Bom«. To je bilo vse, kar sem vedela, in brez dvoma je bilo tako ravnanje samoljubno.

Ure so odtekale. Domačini so sedeli v čolnih ob bregu in peli tiho in ubrano, kot znajo samo oni. Bilo je pretresljivo lepo, meni pa je bilo kar malce tesno pri srcu. Kot bi čakala na prvo srečanje s fantom. Nekdo pač čaka na svoje prvo srečanje, sem se posmehnila, toda, žal, to nisem več jaz. Žal. Kje je že vse tisto, plaho čakanje in veliki upi in potem vedno znova vedno isti konec, dokler ne znaš že vsega na pamet in ni več ne čakanja ne upov, konec pa je še vedno — in vedno hitreje prihaja. To je brez dvoma staranje. Leta zrelosti. In vsaka leta so posebej očarljiva. Kje je torej obvezni čar mojih let? Z očmi sem ošinila zrcalo. Čar? Gledal me je obraz, še gladek in brez gubic, oči še nekoliko otroško začudene, obenem pa že mirne, polne spoznanj in izkušenj. To sem jaz. Dolgo sem se opazovala z novim odnosom do vsega, kar je

konec koncev edina lastnina ne glede na vse zunanje posege, ki zahtevajo solastništvo. To sem jaz in čakam nekega dečka. Navsezadnje nepričakovano zame, pa vendar zdaleč ne presenetljivo. To moram storiti in ne nazadnje tudi hočem!

Potem je bila skoraj že tišina. Kazalci so enakomerno odzvanjali čas. Hotel se je umiril in le petje je še dihalo iz noči. Potrkalo je. Odklenila sem prepričana, da je Jean-Pierre. Najbrže nisem dovolj spretno pritajila neprijetnega presenečenja, da bi ga Dominique ne opazila. Bila je namreč ona. S hitrim pogledom je premerila sobo:

»Ga ni pri vas?«

»Ne. Je kaj narobe?«

»Da ... ne ... ven je šel. Bil je čuden. Bojim se.«

»Vstopite.«

Zaklenila sem vrata, pa jih zopet odklenila.

»Pustila bom odprto, če morda pride. Če vas ne bo v sobi, bo že vedel, da ste tukaj.«

»Ne, kar zaprite.« Hlastno je sama obrnila ključ in težko dihala. Začudeno sem jo gledala.

»Ne maram, da bi prišel sem,« je pojasnila. »Še posebej ne maram, da bi me našel. In tudi ne, da bi vas našel samo. Šli sva ven — je to tako neverjetno?«

»Ni, toda ne bo verjel. Kam je tukaj sploh mogoče iti? V nekaj minutah bi naju našel.«

»Kje neki! Kaj pa skrivališče in morje?«

Zasmejala se je tako glasno, da je bila njena razburjenost prav upadljiva.

»Če boste tako hrupni, moram zapreti še okno,« sem opomnila.

»Kar zaprite ga! Bolj kot se dušim, se sploh ne morem!«

Sesedla se je na posteljo in pogled ji je poiskal steklenico.

»Tole potrebujem.«

»Čemu? Spet sva tam kot prvega dne. Se spominjate? Česa se bojite, sem takrat vprašala. Vsega, ste rekli. Je spet to?«

Pokimala je.

»Da, isto. Spet se bojim. Ta trenutek še veliko bolj. Prej sem vse vedela, danes pa ne vem ničesar več. Vse je bolj in bolj zamotano. — Dajte mi že požirek, da bom laže mislila!«

Nisem vedela, kako bo pijača delovala nanjo in niti najmanj nisem bila razpoložena za scene. Zdelo se mi je, da bo ves načrt ostal prav zaradi njene klepetavosti na polovici. Hotela sem ji to tudi povedati. Toda njen obraz je bil poosebljena žalost, prispodoba obupa. Moram jo pustiti, da se izpove. Potem bom poskrbela, da bo izginila iz moje sobe,

po možnosti prej, kot se bo vrnil Jean-Pierre. Tiste urice z njim si ne dam vzeti. Zanj je potrebna, zame pa bo prijetna. — Fant verjetno kje na samem razčiščuje svoje nejasne pojme. Časa potrebuje, če hoče sploh kaj razumeti. Oba potrebujeta časa, le ona mora govoriti, on pa misliti.

»Najbolje bo, da vam resnično dam to preklicano pijačo.«

»Blagor vaši pameti,« se je nasmehnila.

»Kajpak. Svoje potrebe ste vendar zelo jasno izrazili. Tu ni treba nobene pameti.«

Nalila sem ji in takoj sem morala to ponoviti. Pije kot domačini. Tudi to je nekaj.

»Zdaj pa dovolj — govorite, prosim!«

»Počutim se kot šolarka.«

»Saj tudi ste. Na svojih nogah se učite stati. To pa je nekako še manj kot osnovna šola.«

»Na žalost imate prav,« je prikimala. »Nocoj moram torej shoditi, kajne?«

»Ne bi bilo odveč. Vaš brat že zna nekaj malega, vi pa še ničesar.«

»Mislite, da je res uspelo?«

»Ne verjamete?« Slabo me poznaš, dekle, sem pomislila.

»Pač. Saj moram verjeti. Še nikdar me ni pustil same.«

Nikoli. Tri leta noč podobna noči. Nepojmljivo. In vendar — tako zveni. Dobro prenaša.

»Niste nikdar poskusili pobegniti?«

»Pač. Nekajkrat. Pa ni bilo kam. Domov sem se morala vračati. Šlo je samo za nekaj ur odloga. Do danes, ko mi ni bila potrebna nobena zvijača. On je prosil za odlog. Prosil, ker menda sploh ne ve, da se komaj nekaj ur počutim človeka. In to po vaši zaslugi. — Dajte, nazdraviva temu sijajnemu dogodku!«

Segla je po steklenici.

»Tole je samo izgovor, da pridete do svoje pijače. Iz tega sklepam, da sploh niste tako veseli, kot poskušate pokazati.«

Presenečen pogled me je oplazil.

»Torej veste vse? — Res je, nisem srečna. Morda olajšana, pa še to je prevelika beseda. Predvsem sem zmedena in ne vem, kam sama s seboj. Zato sem prišla sem. In zato želim piti in sedeti tu pri vas.«

Zdaj mi bo v zahvalo zaigrala še sceno ljubosumnosti! Moram jo pravočasno zavreti.

»Morda bi bilo pametneje, ko bi tega ne počeli. S tem samo odlagate trezno razmišljanje. Zavedajte se, da bo treba z vsem razčistiti. Če naj vam pomagam, morate to opraviti, dokler smo še skupaj. Ko se bomo razšli, bo morda težje.«

»Razšli?«

Pogledala je široko in utrujeno, ne da bi bila razumela. Začutila sem, kako strašno daleč od brega je še in kako ji obenem že pojemajo moči. Bo sploh kdaj pristala?

»Mar ste mislili, da bomo ostali večno skupaj? Morda sploh niste ničesar mislili?«

»Zmeraj sem odpravljala misel na slovo. Toda s tem moram računati. Kako predrugačena se bova vrnila! Dva povsem druga človeka. Mlada in neizkušena. Pravzaprav hudo. In lepo obenem.«

Lepo in hudo. Prav ima. Tu se zanaša name, tam pa bo imela le samo sebe. Ne bo ji lahko. Pa tudi njemu ne. Toda vse kaže, da se bo bolje znašel.

Molčali sva; Dominique je bila videti, kot da je prebila noč v baru. Malce okajenosti je njenemu utrujenemu videzu dajalo prostaški nadih. Zdaj bi nihče ne opazil, da je lepa. Noč je tekla v mirnih valovih. Domačini so odšli. Samo plivkanje morja je prihajalo od zunaj.

»Le kam je šel? Si je že poiskal žensko?« se je oglasila Dominique.

»Vas to vznemirja?« — Jezilo me je, da to sprašuje.

»Pač, nekoliko. Prehitro je prišlo. Predvsem me vznemirja, da ni prišel k vam — razen če mi kaj prikrivate?«

»Čemu bi skrivala? Saj ste vi hoteli!«

»Mhm. Vseeno je čudno...«

»Tudi jaz sem presenečena.«

»Bi ga sprejeli?«

»Bi.« To sem ji morala povedati.

»Potem je bolje, da je šel drugam.«

»Ljubosumnost?«

»Da. Na vas. Na druge ne.«

»O tem se prepričujete, v bistvu pa vam je hudo.«

»Ga bodo dekleta marala?«

To jo skrbi! Morda podzavestno želi, da ga ne bi. Pa se je uštela. Pomislila sem nanj, na ure v čolnu. Spet me je obšla tista otožna nežnost. Spet sem videla oči, oprane v solzah in polne živih iskric. Morda bi si lahko dopustila nekoliko ljubezni? Toda kam je izginil? Tudi mene je začelo že malce skrbeti. Ura se je pomaknila že prek polnoči. Kje je? Morda ga do jutra sploh ne bo.

»Dominique, po mojem nima pomena, da ga čakava. Nocoj ga ne bo. Prvič je pri dekletu in ne smete pričakovati, da se bo vrnil pred jutrom.«

»Mislite? — Rada bi jo poznala.«

»Nikar. Bolje je nič vedeti.«

»Morda, toda...«

»Brez vsakega, toda bi bilo bolje za vas.« Namenoma sem bila malce ostra. Naj vendar prenese to, kar je sama hotela. Ali pa bi bila morala prenesti ono prej.

»Saj je bila samo misel.«

»Potem je prav.«

Spet je molk legel med naju in dva kozarčka sta ga potrdila. Začela sem jo prepričevati, naj gre spat. Ni šlo zlahka. Končno sem jo pomirila in prisilila, da je vzela uspavalni prašek.

Odšla je.

S težkim vzdihom sem zaprla za njo. Morala sem biti sama. Ura je odbila dve. Do dneva je bilo še daleč. Ne smem omagati. Sedla sem k oknu, v temi je bilo morje pred menoj podobno črnemu olju. Kam je izginil? Moj mali, do kraja zmedeni fant. Pomislila sem na vsa mična domača dekleta in vse možne turistke. Ne, nobena se mi ni zdela prava. Morda pa sem nalogo opravila tako dobro, da bi mogla biti katera koli, prva, ki se ji je mladi tujec zdel lep in mu zato ni odrekla noči. Čutila sem vroče gorenje na licih, pijača je šele zdaj začela delovati. Nekje pod mojo lobanjo je dobil strah svoj dom. Pravzaprav še ni bila prava zla slutnja, toda nekaj mi pri njegovem ravnanju le ni bilo všeč. Nenadoma mi je postalo žal, da sem Dominique dala prašek. V dvoje bi bilo bolje. Ne, ne, se je hitro uprl razum. V dvoje bi samo druga drugi podžigali bolno fantazijo. Zaradi prividov bi sploh ne bili več sposobni misliti. Kar prav je tako. Sama moram prebiti čas do njegove vrnitve. In čakala sem ga prav tako težko in prizadeto kot Dominique malo prej. Čutila sem, da nekoliko pripada tudi meni. Potem sem celo zadremala. Ko sem se spet zavedela, je bil že dan. Le malo je še manjkalo do sončnega vzhoda. Ribiči so se že vračali z nočnega lova, ženske so s posodami prihajale na breg po ribe. Počakati moram. Morda pride do zajtrka ali pa tudi ne. Sedela sem in kadila in dan je bil vse lepši. Nad mano je plavalo modro nebo kot v pravljici. Polagoma je mineval čas, Jean-Pierrea pa ni bilo. Ob osmih sem se pripravila, da grem zbuditi Dominique. Roke so se mi tresle od pijače in premalo spanja, v želodcu me je tiščalo. Kako me bo sprejela, ko ji nimam ničesar povedati? Malo sem se še naličila, se kritično premerila in se ocenila komaj z zadostno. Stresla sem z glavo in z narejenim pogumom stopila po hodniku do njune sobe.

Dominique je še trdno spala, morala sem jo krepko stresti, da je odprla oči. Lahko bi jo bila pustila, toda zaradi videza je bolje, da se pojaviva pravočasno.

»Kje je?« je bilo prvo vprašanje.

»Ni ga še.« Težko mi je šlo z jezika.

»Koliko je ura?«

»Osem.«

Počasi se je zbujala, v njenih očeh je še vedno ležala noč, gledala je divje in nerazumevajoče vame.

»Dominique, prosim, nobenega teatra. Nisem spala in nimam moči za to. Pripravite se za zajtrk, počakala bom.«

Sedla sem in prižgala cigareto z vso preračunano natančnostjo, kar sem je bila sposobna zbrati.

Počasi se je oblekla. Čutila sem, da je še vedno pod vplivom uspa-vala in še ne dojemam povsem, da je položaj že nekoliko mučen. Kadila sem in si zamišljala Jean-Pierrea, kako se preteza v neki postelji in mu dekle ročno pripravlja kavo ali ribe. Vrag ga vzemi, smrkavca! Kar takoj mora eksplodirati, kakor hitro zaduha ta svet! To mu jih bom napela na njegova oslovka ušesa! Za ves nocojšnji strah bo plačal. Saj sem vendar njegova zaupnica, no, vsaj na pol. Lahko bi mi bil kaj omenil o svojem pohodu, da bi se ne vznemirjala. Le počakaj, sem si govorila z vsem jutranjim srdom. V želodcu pa mi je čepel občutek, da nekaj ni v redu. Šele na vrtu sem opazila, da ima Dominique od trenutka do trenutka večje oči.

»Kaj bova zdaj storili? Treba ga bo poiskati, ali ne?«

Razmišlja, toda ničesar ne bo storila brez mene. Naložila mi bo na glavo vso to neumnost — in potem? Potem naj skrbim za nas tri idiote lepo sama, naj bom zdravnik, svetovalec in duhovnik. Krasno! Pri vsem tem pa nisem niti malo na čistem s to zmešnjavo. »Prosim vas, ne dražite me!« sem rekla srdito. »Priti mora sam, če je odšel sam. Ali naj morda preiščeva vse hotelske sobe in pretakneva še vso vas?«

Molčala je nekaj časa, bila je že čisto budna.

»Morava počakati, Dominique. In ko bo prišel, se vedite povseni naravno. Gotovo ga bo malce sram, kaj menite? Zato mu ne smete otežiti tega prvega koraka.«

»Vem, da se bom morala zbrati in paziti na vsako besedo. Toda potrudila se bom, verjemite.«

Saj se bo res, to sem pač verjela. Sploh pa ni bila pretirano vznemirjena. Nekje v sebi je menda čutila, da je poslej ona rešena tistih noči, da postaja svoj človek. To ji je dajalo novo moč in ravnovesje.

Ponovila sem ji vizijo o dekletu, postelji in zajtrku.

Molčala je in brskala po krožniku. Pri vragu, tako jutro, oprano in svetlo modro, meni pa ga takole kazita ta dva nerodneža. Malo sem se ujezila, pravzaprav sem bila že vse jutro nataknjena.

Toda ne, bolje se ne bi vedel nihče na njenem mestu. Samo on bi se moral bolje vesti. On pač.

Odrinila sem krožnik. Nenadoma tudi meni ni več dišala jed. Dominique me je skrušeno pogledala:

»Ne jezite se vendar, saj ne morem drugače. Vi razumete, ne?«

Takoj mi je postalo žal.

»Razumem, Dominique.« Pogledala sem jo, kot bi jo prvič videla, z nekim novim, čeprav še vedno svojim lastnim obrazom. Res, zdaj sem jo gledala in se zbala čudnih sprememb, ki so se kljub obvladanosti kazale na njej. Lepi obraz se je krhal in brezglasno lomil v črepinje nekdanje lepote.

»Greva k morju?« sem vprašala z najbolj vsakdanjim glasom.

»Ne, ne še. Ne morem.« Odkimala je utrujeno, a odločno.

»Mislim, da je bolje, če ubijeva čas čimbolj preprosto.«

»Toda če okoliščine niso primerne?«

»Velja isto. Čimbolj ohranjati videz normalnosti. To včasih pomaga v najbolj kritičnih trenutkih. Predvsem pa pomaga, da človek ne porablja poslednje energije za vznemirjanje, ampak za dobro ustvarjanje videza. To je koristneje.«

»Ko bi mogla...«

Še vedno je premetavala po krožniku. To je bil del moje razlage. Vedela sem, da ne bo ničesar več pojedla. Toda vtis je delala in moralo je zadoščati za nekaj časa. Potem bo treba najti kako novo opravilo zanjo.

Čez nekaj časa sem hotela predlagati, naj bi odšli, pa je pristopil k mizi domačin, ki sem ga na videz poznala. Nagovoril me je plaho in vprašal, ali se je »gospod« — pri tem je z glavo pokazal proti Dominique — že vrnil in kje je pustil čoln.

Hitro sem pregledala vse možne poteze. Jean-Pierre je torej vzел čoln tega fanta; bilo je že sinoči in ni se vrnil. Menda sem prebledela, ker se je Dominique takoj oglasila:

»Qu'est-ce qu'il a dit?« (Kaj je rekel?)

Zdaj je prišlo najvažnejše. Prevesti fantove besede, povedati. Nekaj se je zgodilo, nekaj zlega in nepravičnega — toda kaj? Kaj naj rečem fantu, ki hoče nazaj svoj čoln, in kaj naj rečem nji? Pred mano so stala vprašanja z vso svojo težo. Nagnila sem se nazaj v stolu in z naporom prižgala cigareto. Fant je stal in čakal:

»Šta se desilo?«

In nato Dominique:

»Qu'est-ce qui c'est passé? Dites-moi!«

Kaj naj vendar rečem? Kje je pravi odgovor in kaj je sploh res? Zbrala sem se, kolikor sem mogla in odgovorila najprej fantu. Povedala sem, da se gospod, žal, še ni vrnil, poskusila sem dvoumno namigniti na kašno žensko, a da mu bo čoln brez dvoma vrnil na mesto, kjer ga je bil vzela. Naj torej ne bo v skrbeh. Fant je pozdravil in odšel.

Zdaj je tu še Dominique. Ona s svojim splašenim in prenikavim pogledom. Kaj naj rečem njej?

Gledala je vame s široko razprtimi očmi, ki so že dojele nekaj nenavadnega, tujega. Skoraj ni bilo kaj reči. Samo, kar mi je povedal domačin, sem prevedla.

Že mnogokrat sem bila presenečena nad reakcijami ljudi v trenutku, ko jim povemo kaj bolečega. Tudi zdaj sem lahko samo občudovala nenavadno obvladanost tega obraza, s katerega je v hipu odteklo vse življenje. Ničesar ni povedal, samo obstajal je in razmaknjene oči niso izdajale nobenega strahu.

»Morje je bilo mirno ponoči, ali ne?«

»Da, čisto mirno,« sem utrujeno pritrdila.

»Potem pač ni bilo nesreče?«

»Tega ne vem, ne morem vedeti.«

Ne vem, ničesar ne vem. Le to, da ni mogel z majhno lupinico na vesla posebno daleč. Tudi ni mogel vso noč veslati. Je torej izgubil smer in zdaj ne najde poti nazaj? Misel se je oklenila te podobe kot rešitve. Vseeno je prihajalo še nekaj drugega, kar me je prešinjalo kot ogenj in se ni več umaknilo.

Da ni napravil kakšne neumnosti?

Nisem se mogla več umakniti, niti s stola nisem mogla vstati. Tudi Dominique ne. Ostali sva tam kot dva žalostna ostanka pojedine bogov, med mizami, od katerih so se že porazgubili jutranji gostje. Natakalar je obzirno vprašal, če lahko še s čim postreže. Pograbila me je nora misel, glasno sem se zasmejala in se hkrati že ustrašila svojega smeha:

»Pač, čoln prosim in našega izgubljenega fanta prinesite.«

Nisem izgovorila, a čutila sem, čisto točno sem spoznala, da ga lahko vrne k nama samo naključje.

»In zdaj?«

Dominique je prekinila molk.

»Ne vem.«

Najbolj odkrit izmed vseh možnih odgovorov, najbolj jasen in povsem brezupen je obvisel med nama. Nisem ji mogla pogledati v obraz, da bi na njem ne odkrila strahu, ki sem ga sama čutila.

»V sobo pojdem in se ne bom ganila nikamor, dokler... dokler se ne vrne.«

Gledala sem v mizo in dojemala neskončno stisko v tem ubogem stavku. Hvaležna sem ji bila, da se je bila pripravljena umakniti in pustiti stvarjem njihov tok. Odšla je povsem neslišno.

Sonce se je polagoma vzpenjalo navzgor na svoji poti. Zrak je postajal razbeljen, zdeti se mi je začelo, da vdihavam žerjavico. In zdaj sem vedela, da moram končati vse to, naj stane kolikor hoče.

Počasi sem odšla proti pristanu. Kaj naj storim? Na koga naj se obrnem, za nasvet ali za pomoč? In komu naj sploh pomagam? Kje naj izvem, kam je izginil?

Sedla sem na pomol z izpraznjenim, opustošenim srcem, pripravljenim, da sprejme vase neko grozo. Razum je še vedno iskal pot, rešitev, toda srce je že vedelo, da poti ni več. Bila je, morska brazda v brezšumni noči, da, to je bila pot. In ta pot se je končala nekje v neznanem. Končala? Resnično?

Tiho je nekdo pristopil k meni.

»Gospoda še vedno ni?«

Bil je lastnik čolna. Čakal je. Toda kaj čakam jaz, ki nisem ničesar izgubila, ker nisem ničesar imela?

»Ni se vrnil.«

»Je znal plavati?« je vprašal fant.

Torej je tudi on pomislil na konec poti?

»Znal je«, sem iztisnila suho.

Komaj nekaj ur je minilo, pa že govoriva o njem v preteklem času. Kot da se je že umaknil iz našega kroga, kot da smo samo še spremljevalci neke groteske, ki se je odigrala.

»Morali ga bomo poiskati,« je spet rekel fant.

»Da. Toda kako — in kje?« Neko šibko upanje je plaho vzdrhtelo, ta fant bo pomagal, nekaj bo storil.

»Prosim vas, storite, jaz ne vem, kaj je potrebno.« Pogledala sem ga roteče in morda je dojel mojo zmedo.

»Dobro. To moram storiti. Vzeli bomo motorni čoln in pogledali malo naokrog. Verjetno je zašel, pa je utrujen zaspal kje tam zunaj.«

»Mislite, da res?«

Upanje, hrana naše nemočnosti! Bilka, že vsa suha in trhla, a ti še vedno pripisujemo moč betonskega opornika! Ker v svoji šibkosti moramo verjeti, da si nekaj zanesljivega, da na nečem še stoji naš svet, o, upanje. Kje bi končali brez tebe?

»No, pogledali bomo. Prav gotovo ga bomo našli.«

Fant je odšel. Ostala sem tam na pomolu in verjela vanj, kot nisem nikdar v Boga. Gledala sem za njim, za majico, ki je pokrivala širok hrbet, za rjavimi nogami, ki so bose hitele tja čez, po pomoč zame...

Vrnili so se trije in blizu mene skočili v čoln. Pomahali so mi, brez nasmeha, z nekakšno poklicno resnostjo.

»Kmalu se vrnemo!« so mi še zaklicali in čoln je odrinil. Počasi je zarezal vodo, vzvalovil mirno dopoldansko gladino in se nameril ven, na odprto morje, proti valoviti črti otokov tam zunaj. Gledala sem za njimi, dokler se ni čoln spremenil v piko in končno izginil za najbližjim otokom. Tam se mi je ustavil pogled.

Izgubila sem občutek za čas in svet okoli sebe. Čakanje se je pravzaprav šele pričelo. Potegnila sem cigarete iz žepa in si dala dolgo opraviti z prižiganjem.

* * *

Kje naj dobim še zadnji drobec moči, da dokončam zgodbo in se odrešim? Zdi se mi, da je minilo tisočletje, toda jaz sem se v njem vrnila v kameno dobo. Da, brez dvoma je minilo na tisoče let. Saj tu je prabitno sonce, tu je svet v vsej njegovi natančno izdelani lepoti, kjer ima vsaka rastlina ime, kjer ima vsaka žival svoj prostor na soncu, če si ga zna priboriti z močjo ali zvijačo. Toda tu se je nekaj pretrgalo, v vsej tej skladnosti je konec neke poti. In prav noben list se ne zgane zato, noben oblak ni žalosten. Samo jaz vem za ta konec — strah me je, ker vem.

* * *

Ne spominjam se, kako dolgo sem sedela na pomolu, ko sem na obzorju spet uzrla temno točko. Približevala se je, postala je čoln. Bog, kako počasi se je bližal! Z vsako sekundo je naraščal nemir, zdelo se mi je, da ne bo čoln nikdar premeril razdalje do mene. In vendar se je približal. Videla sem že obrise ljudi na njem.

Bili so trije.

Nisem se zganila, nisem več mislila. Niso ga našli, niso ga, mi je razbijalo v sencih. Stala sem na pripeki in groza mi je zadrgnila grlo. V očeh sem čutila nekaj pekočega, a to niso bile solze. Ne, niti ene same nisem iztisnila iz sebe. Vsa grenkoba je ostajala v meni in se izoblikovala v preprosto misel:

»Jean-Pierre je mrtev.«

Da, mrtev je. Vedela sem, iz drže fantov v čolnu, ki je zavozil v zaliv. Stali so vzravnani, nobeden mi ni dal znamenja, pa sem vedela. Zavili so k pomolu. Na dnu čolna je ležal on, kot da spi in bo vsak trenutek odprl oči in me pogledal. Pa jih ni, ne, ne bo jih, nikdar več.

Samo enkrat sem ga pogledala, potem sem pobegnila. Mislim, da sem kričala, pa ne vem kaj. Tekla sem proti hotelu, po hodniku v sobo.

Ne v svojo, v njuno. Kot po naključju sem se spomnila Dominique. Planila sem k njej, ne da bi se zavedala, kaj ji moram povedati. Obstala sem na pragu, Dominique se je dvignila in me pogledala. Svet se je zrušil. Nisem imela več glasu, nisem ji povedala. Samo sesedla sem se vase, ona pa je s stisnjenim glasom šepnila:

»Saj vem, vse vem...«

* * *

Od tistega trenutka so se začele vrzeli v mojem spominu. Nikdar ne bom znala vsega točno povezati, ker vse preveč manjka in ni nikogar, ki bi vedel. Vem, da so ga prinesli y sobo, položili so ga na posteljo in bilo je vse polno radovednežev po hodnikih. Dominique ni zajokala. In tudi jaz v začetku ne. Potem sva ostali nekaj časa sami z njim. Še vedno je spal, moj zlati fant in začela sem hoditi po prstih, da bi ga ne zbudila. Nisem dojela, da ga ne morem zbuditi z nobenim ropotom več.

Dominique je molila. Za njegovo dušo, za svojo in za mojo. To je imela, to moč, ki je mi nimamo. Mogla je verjeti, da je rešen vsega zlega in da je s svojim življenjem plačal prav vse za srečo, ki mu je zdaj namenjena. Bile so ure, ki se jih spominjam kot v sanjah, tiste poslednje, ko smo bili še skupaj.

Dominique s svečo, Dominique klečeča ob postelji z vsem svojim upanjem in zaupanjem. In jaz kot breztelesni duh, ki je po naključju še dihal in gledal, a ni več razumel. In potem stavek — molitev, ki sem jo nenadoma v trenutku jasnosti med dvema sencama sprejela vase:

»Mon Seigneur, donnez-moi la force et le courage de contempler mon coeur et mon corps sans dégoût...« (Najvišji, daj mi moči in poguma, da bom mogla gledati svoje telo in duha brez gnusa.) Misel, ki je ostala z menoj. Kolikokrat mi izsušene ustnice podzavestno ponavljajo znane besede. Samo to je ostalo. In občutek, da ne morem biti od nikogar in ničesar uslišana, če še tako vroče prosim.

Odpotovala sem naslednjega dne, ker je hotela Dominique formalnosti v zvezi s prevozom urediti sama. Šele danes, ko se vračata jasnost in razum, vem, kako je trpela. Ne vem pa, kaj ji je dalo moč, da je vzdržala. Verjetno misel, da je rešen. Moj Jean-Pierre, tako zelo moj, odkar ga ni več. Moj za vedno.

Dominique me je spremila na pomol. Bilo je zgodnje jutro, sonce je vzhajalo rdeče in vsak dan novo. Nenadoma si ničesar nisva imeli reči. Vse je moralo ostati zaprto v kletki razuma. Čutila sem, da mi ne očita. Prav to je bilo ono najhujše, kar me je dokončno strlo.

Jaz sem kriva.

Prilastila sem si pravico, ki mi ni bila dana.

In vendar je rekla Dominique, ko sva si še čez ograjo segli v roko: »Ne smeš trpeti. Storila si, kar si mogla. Za naju si storila veliko.«
»Za naju« je rekla. V tistem trenutku se mi je zazdelo, da stoji Jean-Pierre zraven nje in da moram tudi njemu dati roko. Iztegnila sem jo v prazno in spet pogledala Dominique. Stala je tam v preprosti črnini, v naglici kupljeni. Barva me je spet prebudila. Povesila sem roko, mostiček so dvignili in ladja se je odmaknila od pomola. Še sem gledala nazaj k njej, ki je stala sama in črna na pomolu in ni več dvignila roke v pozdrav. Šele takrat so se potrgale vse vezi. Naslonila sem glavo na ograjo in zajokala grenko kot še nikoli.

* * *

Potem sem se znašla spet med ljudmi. Okrog mene obrazi, obrazi, brez konca. Zmajevali so z glavami, me ogovarjali, pa jih nisem razumela. Nisem vedela, kaj sploh hočejo od mene. Jaz pač ne morem ničesar več storiti in tudi ne smem. Jean-Pierre je mrtev, kakor da sem ga ubila s svojimi rokami. Čeprav si je smrt izbral sam. Samo pot sem mu pokazala.

* * *

Tu gori še vedno zelo čudno razmišljam. Vedno mislim nanj, le redko se ukvarjam z Dominique. Z neko krivično surovostjo se oklepam tega svojega mrtvega, sanjam o njem. In vendar — Dominique živi dalje; kako živi, kako more živeti?

Pogumna je bila, toda na njej ni bilo in ni krivde. Mene pa peče vse bolj in bolj, čeprav me na vse načine prepričujejo. Vmešala sem se v to, pa nisem natanko poznala položaja. Nerazumljivo mi je, čemu je to storil. Saj je bil videti skoraj srečen. Nadel si je torej lažni obraz, krinko, da bi ne vedela, kako je razklan.

Zmanjkalo mu je poguma za življenje, za smrt ne. Meni pa za oboje. Kako bom hodila med ljudmi, kako jim bom gledala v vsakdanje obraze, potem ko se bom morala vrniti od tod?

Ta oktober bo minil. To rdeče listje se bo osulo. Potem bo november, z meglo, dežjem in neizogibnimi mislimi na smrt. Ne bom jih mogla odpoditi, ne bom se odrešila. Tu ne pomagata ne zdravilo ne logika. Ker nisem bolna, ampak zastrupljena. In vsak novi dan prinaša novi strup.

Včasih pa se mi zazdi, da se bom nenadoma zbudila iz teh sanj, da bo on spet zraven mene nasmejan kot nekoč in da bo oktober, ki je zdaj ves zlat in rdeč razsut prek spokojne zemlje, trajal večno...